

ДО ПИТАННЯ ПРО АВТОМАТИЗАЦІЮ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ

Тетяна ПАВЛОВА

Запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень є одним із пріоритетних завдань чинного кримінального законодавства України та системи державних та громадських організацій, які працюють у цій сфері на підставі цілої низки національних нормативно-правових актів та міжнародного законодавства. Таке запобігання здійснюється як щодо широкого кола осіб – так звана загальна превенція та щодо особи, яка вже вчинила кримінальне правопорушення, – спеціальна превенція.

Одне з основних завдань держави – не допустити повторного вчинення нових кримінальних правопорушень особою, яка вже вчинила таке правопорушення. У держави щодо такої особи є декілька способи реагування на вчинене кримінальне правопорушення. Перший спосіб – це традиційний, який пов’язаний із направленням засудженого до реального відбування покарання, яке призначив суд; другий – звільнити засудженого на підставі ч. 1 ст. 75 чинного Кримінального кодексу України (далі – КК України), у разі “...призначення покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п’яти років, урахувуючи тяжкість кримінального правопорушення, особу винного та інші обставини справи, якщо суд дійде висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання, він може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням”. Нагляд за такими особами, згідно зі ст. 13 Кримінально-виконавчого кодексу України, здійснюють уповноважені органи пробації.

В Україні триває процес розбудови цифрової інфраструктури державного управління. Державна установа “Центр

пробації” Міністерства юстиції України з підпорядкованими їй уповноваженими органами з питань пробації також долучені до цього процесу. Вказана установа діє на підставі Закону України “Про пробацію” від 05.02.2015 № 160-VIII, Наказу Міністерства юстиції України про затвердження порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту від 26.06.2018 № 2023/5 (далі – Наказ від 26.06.2018) тощо. Сьогодні за підтримки проектів ЄС “Pravo-Justice” та EDGE в Україні поступово вводиться в експлуатацію Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту.

Інструменти оцінки ризиків були вперше впроваджені в Канаді ще в 1977 р., після введення у кримінальне законодавство поняття “небезпечний злочинець” і виникнення необхідності виділення таких осіб із загальної маси осіб, які вчинили злочини.

Наказом від 26.06.2018 запроваджено порядок формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту. До вказаного реєстру включено спеціальну підсистему “КАСАНДРА”, яка призвана оцінювати ризики вчинення нових кримінальних правопорушень обвинуваченими чи засудженими за допомогою штучного інтелекту. При цьому слід зазначити, що на сьогодні інформацію щодо кожного суб’єкта пробації до реєстру вносить особисто інспектор, а автоматизована система тільки рахує загальну кількість балів щодо такого ризику.

Відповідно до п. 2 вказаного Наказу від 26.06.2018, під реєстром розуміється інформаційна система, що містить відомості про засуджених та осіб, узятих під варту, яка складається з чотирьох модулів (підсистем): інформаційно-аналітичний модуль обліку засуджених та осіб, узятих під варту; модуль електронних сервісів управління справами суб’єктів пробації; модуль електронних сервісів медичного забезпечення засуджених та осіб, узятих під варту; Єдиний реєстр осіб,

засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Реєстр засуджених та осіб, узятих під варту, – це новий етап розвитку пробації, що забезпечить перехід на електронне ведення справ суб'єктів пробації. На сьогодні Реєстр в Україні проходить тестову (пробну) експлуатацію. Підсистема “КАСАНДРА” оцінює ризики повторного правопорушення, використовуючи алгоритми автоматизованих висновків. Підсистема “КАСАНДРА” буде автоматично визначати рівень ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення (низький, середній, високий, дуже високий) на підставі алгоритму підрахунку балів та відповідності рівня балів встановленим рівням ризиків.

Оцінка ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення допомагає встановити причини та умови, що сприяли скоєнню кримінального правопорушенням, і вирішити питання про те, які заходи слід застосовувати у роботі із суб'єктом пробації щодо зменшення ризиків вчинення повторних кримінальних правопорушень. Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушенням складається з форми оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, а також методики її заповнення та аналізу.

Прогноз повторного правопорушення ґрунтується на використанні машинного навчання та алгоритмів автоматизованих висновків (прогнозів), які базуються на результатах обробки великих структурованих масивів даних про історію правопорушень особи, наявності житла, сім'ї, освіти та роботи, матеріального становища, контролю над поведінкою та мисленням, вживання алкоголю та наркотиків, стосунків у суспільстві та інших аспектів.

Таким чином, поступова автоматизація діяльності органів пробації здійснюється у рамках реформування пенітенціарної системи України, а впровадження Єдиного реєстру

засуджених та осіб, узятих під варту, є одним із ключових пріоритетів діяльності Міністерства юстиції України та Центру пробації. Результати тестової експлуатації допоможуть визначити реальний час роботи з Реєстром для подальшої промислової експлуатації та забезпечить прозорість та незалежність при застосуванні запобіжного заходу, звільнення від відбування покарання з випробуванням за допомогою автоматизованої обробки даних та прогнозування/запобігання вчинення нових кримінальних правопорушень.